

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

29 päivänä tammikuuta 2013*

Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa — Puitepäätös 2002/584/YOS — Eurooppalainen pidätysmääräys ja jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt — Eurooppalainen pidätysmääräys, joka on annettu syytetoimenpiteitä varten — Täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteet

Asiassa C-396/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Curtea de Apel Constanța (Romania) on esittänyt 18.5.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.7.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, joiden kohteena on

Ciprian Vasile Radu,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, varapresidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, A. Rosas, M. Berger ja E. Jarašiūnas sekä tuomarit E. Juhász, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari), J.-C. Bonichot, A. Prechal ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.7.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Ciprian Vasile Radu, edustajinaan avocat C. Cojocaru ja avocat T. Chiuariu,
- Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța, edustajanaan procuror general E. C. Grecu,
- Romanian hallitus, asiamiehinään R.-M. Giurescu, A. Voicu ja R. Radu,
- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vlácil,
- Saksan hallitus, asiamiehinään J. Kemper ja T. Henze,
- Liettuan hallitus, asiamiehinään R. Mackevičienė ja A. Svinkūnaitė,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

- Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,
  - Puolan hallitus, asiamiehenään M. Szpunar,
  - Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään C. Murrel,
  - Euroopan komissio, asiamiehinään L. Bouyon, W. Bogensberger ja H. Krämer,
- kuultuaan julkisasiamiehen 18.10.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584), luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 6, 48 ja 52 artiklan sekä Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 5 ja 6 artiklan kanssa, tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, joka koskee neljän eurooppalaisen pidätysmääräyksen, jotka Saksan viranomaiset ovat antaneet ryöstöön perustuvia syytetoimenpiteitä varten Romanian kansalaisesta Ciprian Vasile Radusta, täytäntöönpanoa Romaniassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan 1, 5–8, 10, 12 ja 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(1) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien ja erityisesti niiden 35 kohdan mukaan jäsenvaltioiden olisi luovuttava muodollisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta menettelystä tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja olisi nopeutettava rikoksesta epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä.
--
(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

- (6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.
- (7) Koska tavoitteena olevaa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuvan monenvälisen luovuttamisjärjestelmän korvaamista ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, neuvosto voi toteuttaa toimenpiteitä [EU] 2 artiklassa tarkoitetun ja [EY] 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. – –
- (8) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä on valvottava riittävästi, mikä merkitsee sitä, että sen jäsenvaltion oikeusviranomaisen, jossa etsitty henkilö on otettu kiinni, on tehtävä päätös henkilön luovuttamisesta.

– –

- (10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [EU] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa [EU] 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

– –

- (12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [EU] 6 artiklassa tunnustettuja ja [perusoikeuskirjasta], erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. Tässä puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa.

Tämä puitepäätös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntönsä sisältyviä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta ja ilmaisunvapautta muissa tiedotusvälineissä koskevia säännöksiä.

- (13) Henkilöitä ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa heitä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.”

- 4 Eurooppalainen pidätysmääräys ja velvollisuus panna se täytäntöön määritellään puitepäätöksen 1 artiklassa seuraavasti:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [EU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

- 5 Puitepäätöksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat kieltäytymisperusteet”, säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomainen, jäljempänä ’täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen’, kieltäytyy panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

--

- 2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

--”

- 6 Puitepäätöksen 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet”, säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

--

- 2) jos sitä henkilöä vastaan, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, on nostettu syyte täytäntöönpanojäsenvaltiossa samasta teosta, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena;

--

- 5) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan kolmannessa maassa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan;

--”

- 7 Puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan, jonka otsikko on ”Päätökset, jotka on annettu henkilön ollessa poissa oikeudenkäynnistä”, mukaan täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi tietyin edellytyksin kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, jos henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä päätöksen johtaneessa oikeudenkäynnissä.

- 8 Puitepäätöksen 5 artikla koskee erityistapauksissa annettavia pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takeita.

- 9 Puitepäätöksen 8 artikla koskee eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa. Siinä on 8 artiklan 1 kohdan d–f alakohdan mukaan esitettävä seuraavat tiedot:

”d) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu, erityisesti 2 artiklan osalta;

- e) kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien ajankohta, paikka ja se, millä tavoin etsitty henkilö on osallisena rikokseen;
- f) määrätty rangaistus, jos kyseessä on lopullinen tuomio, tai rikoksesta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion laissa säädetty rangaistusasteikko.”
- 10 Puitepäätöksen 11 artiklan, jonka otsikko on ”Etsityn henkilön oikeudet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”Kun etsitty henkilö otetaan kiinni, toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa hänelle kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tiedon eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja sen sisällöstä sekä hänen mahdollisuudestaan antaa suostumuksensa siihen, että hänet luovutetaan määräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle.”
- 11 Puitepäätöksen 2002/584 13 artiklan, jonka otsikko on ”Suostumus luovuttamiseen”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Jos pidätetty ilmoittaa suostuvansa luovuttamiseen, suostumus ja tarvittaessa nimenomainen luopuminen 27 artiklan 2 kohdassa määriteltyyn erityissääntöön vetoamisesta annetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
2. Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen luopuminen hankitaan tavalla, josta ilmenee asianomaisen antaneen ne vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena tästä aiheutuvista seurauksista. Tätä varten etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa.”
- 12 Puitepäätöksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Etsityn henkilön kuuleminen”, säädetään, että jos pidätetty henkilö ei puitepäätöksen 13 artiklassa mainitulla tavalla anna suostumustaan luovuttamiseensa, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan.
- 13 Puitepäätöksen 15 artiklan, jonka otsikko on ”Luovuttamispäätös”, 2 ja 3 kohdassa täsmennetään seuraavaa:
- ”2. Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3–5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot ja voi asettaa tietojen saamiselle määräajan ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa vahvistettua määräaika.
3. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi milloin tahansa toimittaa kaikki käyttökelpoiset lisätiedot täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle.”
- 14 Puitepäätöksen 19 artiklan, jonka otsikko on ”Henkilön kuuleminen päätöstä odotettaessa”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Etsityn henkilön kuulemisen toimittaa oikeusviranomainen jonkin toisen henkilön avustamana, joka nimetään sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jolla on toimivalta pyynnön esittämiseen.
2. Etsityn henkilön kuuleminen toimitetaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja sen edellytykset on määritettävä pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen keskinäisellä sopimuksella.”

Romanian oikeus

- 15 Kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä rikosoikeuden alalla annettu laki nro 302/2004 (Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală; Monitorul Oficial al României, I osa, nro 377, 31.5.2011; jäljempänä laki nro 302/2004) sisältää III osaston, jonka otsikko on ”[Puitepäätöksen] perusteella Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa harjoitettavaa yhteistyötä koskevat säännökset” ja jonka III lukuun, jonka otsikko on ”Romanian viranomaisten suorittama eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano”, sisältyy seuraava pykälä:

”98 § –

Täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteet

(2) Täytäntöönpanosta vastaava Romanian oikeusviranomainen voi kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta seuraavissa tapauksissa:

--

- b) siihen henkilöön, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, kohdistetaan syytetoimenpiteitä Romaniassa samasta teosta, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 16 Saksan oikeusviranomaiset saattoivat 25.5. ja 3.6.2009 täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena toimivan Curtea de Apel Constanța (Constantzan muutoksenhakutuomioistuin, Romania) käsiteltäväksi pyyntöjä Ciprian Vasile Radun luovuttamisesta; hän on etsittynä henkilönä neljässä eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä, jotka Münsterin syyttäjä, Coburgin syyttäjä, Bielefeldin syyttäjä ja Verdenin syyttäjä (Saksa) antoivat syytetoimenpiteitä varten 14. ja 16.3. sekä 8.8.2007 ja edelleen 26.2.2008, ja kyse oli teosta, joka vastaa Romanian rikoskoodeksin 211 §:ssä tarkoitettua ryöstöä. Radu ei suostunut luovuttamiseen.
- 17 Curtea de Apel Constanța määräsi 5.6.2009 antamallaan ratkaisulla pantaviksi täytäntöön kolme kyseisistä eurooppalaisista pidätysmääräyksistä eli ne, jotka Münsterin syyttäjä, Coburgin syyttäjä ja Verdenin syyttäjä olivat antaneet. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kieltäytyi sitä vastoin lain nro 302/2004 98 §:n 2 momentin b kohdan nojalla panemasta täytäntöön Bielefeldin syyttäjän 8.8.2007 antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä sillä perusteella, että Radu oli asetettu syyteeseen Romaniassa Tribunalul Bacăussa (Bacăun alioikeus) samasta teosta, joka on mainitun pidätysmääräyksen perusteena. Se siis lykkäsi Radun luovuttamista, kunnes menettely kyseisessä asiassa olisi saatettu päätökseen Romanian tuomioistuimissa, mutta pysytti kuitenkin samalla Raduun kohdistetun tutkintavankeutta koskeneen toimenpiteen kolmenkymmenen päivän ajaksi.
- 18 Înalta Curte de Casație și Justiție a României (Romanian ylin tuomioistuin ja kassaatioistuomioistuin) kumosi kyseisen ratkaisun 18.6.2009 antamallaan ratkaisulla ja palautti asian käsiteltäväksi Curtea de Apel de Constanțaan. Lisäksi se määräsi Radun vapautettavaksi mutta rajoitti hänen liikkumisvapauttaan turvaamistoimella siten, että häntä kiellettiin poistumasta asuinpaikkakunnaltaan eli Bacăun kunnasta ilman tuomarin lupaa, ja asetti hänelle vielä joukon veloitteita.
- 19 Curtea de Apel de Constanța 22.2.2012 pidetyssä istunnossa Radu vastusti häneen kohdistettujen eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa. Hän väitti tässä yhteydessä ensinnäkin, että puitepäätöksen 2002/584 tekopäivänä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistettuja perusoikeuksia ja perusoikeuskirjaan sisältyviä perusoikeuksia ei ollut nimenomaisesti sisällytetty unionin perustamissopimukseen. SEU 6 artiklan nojalla sekä perusoikeuskirjan että Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräyksistä on kuitenkin tullut unionin primaarioikeuden määräyksiä, joten

puitepäätöstä 2002/584 on vastedes tulkittava ja sovellettava perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Toiseksi Radu korosti, ettei mainittua puitepäätöstä ole pantu yhdenmukaisesti täytäntöön jäsenvaltioissa. Erityisesti Bundesverfassungsgericht (Saksan liittotasavallan perustuslakituomioistuin) oli 18.7.2005 antamallaan tuomiolla todennut puitepäätöksen täytäntöön panemiseksi annetun Saksan lainsäädännön perustuslain vastaiseksi ja pätemättömäksi, ennen kuin asiasta annettiin uusi laki. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano edellyttää kuitenkin vastavuoroisuutta. Lopuksi Radu väitti, että pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion oikeusviranomaisten on tarkistettava, kunnioitetaanko perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja perusoikeuksia pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Jos niitä ei kunnioiteta, mainitut oikeusviranomaiset voivat perustellusti kieltäytyä panemasta kyseessä olevaa eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, vaikkei puitepäätöksessä 2002/584 nimenomaisesti säädetäkään tällaisesta kieltäytymisperusteesta.

20 Tässä tilanteessa Curtea de Apel Constanța on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Ovatko [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappale ja [perusoikeuskirjan] 6 artikla, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale, perussopimukseen sisältyviä [unionin] primaarioikeuden määräyksiä?
- 2) Onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltaisen oikeusviranomaisen toiminta, joka muodostuu vapaudenriistosta ja pakkokeinona toteutettavasta luovuttamisesta ilman sen henkilön suostumusta, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee (kiinni otettavaksi ja luovutettavaksi pyydetty henkilö), pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion puuttumista kiinni otettavaksi ja luovutettavaksi pyydetyn henkilön henkilökohtaista vapautta koskevaan oikeuteen, joka taataan unionin oikeudessa SEU 6 artiklalla, kun tämä luetaan yhdessä [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleen kanssa, ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklalla, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale?
- 3) Onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion puuttumisen, joka kohdistuu oikeuksiin ja takeisiin, joista määrätään [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleessa ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklassa, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale, täytettävä edellytys, että se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa, ja edellytys, että se on oikeassa suhteessa konkreettisesti tavoiteltuun päämäärään?
- 4) Voiko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomaisen perussopimuksissa ja muissa [unionin] oikeuden oikeussäännöissä asetettuja velvollisuuksia loukkaamatta hylätä luovuttamispyynnön siksi, että kaikki ne edellytykset eivät täyty, jotka perustuvat [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleeseen ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklaan, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale?
- 5) Voiko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomaisen perussopimuksissa ja muissa [unionin] oikeuden oikeussäännöissä asetettuja velvollisuuksia loukkaamatta hylätä luovuttamispyynnön sen vuoksi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antanut valtio ei ole pannut [puitepäätöstä 2002/584] täytäntöön tai se on pannut sen täytäntöön puutteellisesti tai virheellisesti (vastavuoroisuusedellytystä noudattamatta)?

- 6) Onko Euroopan unionin jäsenvaltion – eli Romanian – kansallinen oikeus ja erityisesti lain nro 302/2004 III osasto ristiriidassa [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleen ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklan, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [Euroopan ihmisoikeussopimuksen], johon SEU 6 artiklassa viitataan, 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale, kanssa ja onko [puitepäätös 2002/584] pantu asianmukaisesti täytäntöön näillä oikeussäännöillä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 21 Romanian ja Itävallan hallitukset sekä komissio väittävät, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta, koska siinä ei ilmoiteta, miksi esitetyissä kysymyksissä mainittujen unionin oikeuden ja perusoikeuskirjan määräysten tulkinta olisi tarpeen asian ratkaisemiseksi. Kysymykset ovat siis luonteeltaan abstrakteja, ja niiden tarkoituksena on saada unionin oikeudesta teoreettinen tulkinta. Kyseiset osapuolet ja tässä yhteydessä myös Saksan hallitus katsovat erityisesti, ettei ennakkoratkaisupyyntöstä ilmene, mikä saa pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen harkitsemaan sitä, että se kieltäytyisi riidanalaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanosta asianomaisen perusoikeuksien loukkauksen takia, eikä siitä siis ilmene myöskään se, missä määrin pidätysmääräysten täytäntöönpano vaarantaisi kyseiset oikeudet.
- 22 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (yhdistetyt asiat C-188/10 ja C-189/10, Melki ja Abdeli, tuomio 22.6.2010, Kok., s. I-5667, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 23 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljällä ensimmäisellä ja kuudennella kysymyksellään pääasiallisesti, onko sillä oikeus tutkia, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen perusoikeuksien mukaista, ja kieltäytyä tarvittaessa sen täytäntöönpanosta, vaikkei puitepäätöksessä 2002/584 eikä sen täytäntöönpanosta annetussa kansallisessa lainsäädännössä säädetä tällaisesta kieltäytymisperusteesta. Viidennen kysymyksen tarkoituksena on myös selvittää, onko tällainen kieltäytyminen mahdollista silloin, kun puitepäätöstä ei ole pantu täytäntöön pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.
- 24 Heti aluksi on todettava, että viides kysymys on hypoteettinen. Jo riidanalaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten antaminen nimittäin riittää osoittamaan, että – kuten Saksan hallitus vahvisti istunnossa – puitepäätös 2002/584 oli pantu Saksan liittotasavallassa täytäntöön silloin, kun pidätysmääräykset annettiin. Kysymys on siis jätettävä tutkimatta.
- 25 Muista kysymyksistä on todettava, että ne koskevat muun muassa puitepäätöksen 2002/584 tulkintaa sekä tiettyjä perusoikeuskirjan määräyksiä todellisessa oikeusriidassa, joka koskee sellaisten useiden eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, jotka Saksan viranomaiset ovat antaneet Raduun kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten.

- 26 Lisäksi Radun perusoikeuksien väitetyn loukkauksen osalta on niin, että pääasiassa kyseessä olevassa rikosoikeudellisessa menettelyssä Radu vastustaa luovuttamistaan sillä, että puitepäätöksen 2002/584 säännökset estävät pidätysmääräysten täytäntöönpanosta vastaavia Romanian viranomaisia tutkimasta, onko kunnioitettu Radun perusoikeuskirjaan ja Euroopan ihmisoikeussopimukseen perustuvia oikeuksia oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettamaan ja vapauteen, vaikka riidanalaiset eurooppalaiset pidätysmääräykset on annettu ilman, että häntä olisi kutsuttu kuultavaksi tai että hänellä olisi ollut mahdollisuus palkata asianajaja tai esittää puolustuksensa. Radu toisti nämä samat väitteet pääosiltaan istunnossa, joka pidettiin unionin tuomioistuimessa nyt käsiteltävässä asiassa.
- 27 On siis katsottava, että neljä ensimmäistä kysymystä ja kuudes kysymys voidaan ottaa tutkittaviksi.

Asiakysymys

- 28 Kuten tämän tuomion 16 kohdasta ilmenee, ennakkoratkaisupyynnö koskee sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, joita ei ole annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa vaan syytetoimenpiteitä varten.
- 29 Unionin tuomioistuimelle toimitettujen tietojen, sellaisina kuin ne esitetään tämän tuomion 26 kohdassa, mukaan Radu, joka on etsitty henkilö pääasiassa, väittää vastustaakseen luovuttamistaan, että eurooppalaiset pidätysmääräykset annettiin ilman, että ne antaneet oikeusviranomaiset kuulivat häntä ennen niiden antamista, mikä on vastoin perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklaa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa kysymyksissään tosin myös perusoikeuskirjan 6 artiklaan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklaan. Tätä ei kuitenkaan selitetä ennakkoratkaisupyynnössä mitenkään. Ennakkoratkaisupyynnöön liitetyistä asiakirjoista ilmenee enintään, että Radu on väittänyt ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että tämän olisi kieltäydyttävä panemasta täytäntöön eurooppalaisia pidätysmääräyksiä, ”joilla [häneltä] on riistetty vapaus”, koska ne on annettu hänen puolustautumisoikeuksiensa vastaisesti. Tällainen Radun argumentaatio, joka koskee perusoikeuskirjan 6 artiklan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan väitettyä rikkomista pidätysmääräykset antaneessa jäsenvaltiossa, sekoittuu siten hänen argumentaatioonsa hänen puolustautumisoikeuksiensa loukkaamisesta mainitussa jäsenvaltiossa.
- 31 On siis katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljällä ensimmäisellä ja kuudennella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, pääasiallisesti sitä, onko puitepäätöstä 2002/584, luettuna perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan valossa, tulkittava siten, että täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voivat kieltäytyä syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, että pidätysmääräyksen antaneet oikeusviranomaiset eivät ole kuulleet etsittyä henkilöä ennen pidätysmääräyksen antamista.
- 32 Tästä on heti aluksi todettava, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa taattu ja ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksissään mainitsema oikeus tulla kuulluksi vahvistetaan nykyisin perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa. On siis tukeuduttava näihin perusoikeuskirjan määräyksiin (ks. vastaavasti asia C-199/11, Otis ym., tuomio 6.11.2012, 46 ja 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Lisäksi on palautettava mieleen, että puitepäätöksen 2002/584 tavoitteena on – kuten erityisesti sen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta sekä sen viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee – korvata monenvälinen luovuttamisjärjestelmä jäsenvaltioiden välillä vastavuoroisen tunnustamisen

periaatteeseen perustuvilla oikeusviranomaisten välisillä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestelyillä tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytetoimenpiteitä varten (ks. asia C-42/11, Lopes Da Silva Jorge, tuomio 5.9.2012, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 34 Ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä 2002/581 pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (ks. vastaavasti asia C-192/12 PPU, West, tuomio 28.6.2012, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön.
- 36 Puitepäätöksen 2002/584 säännösten mukaan jäsenvaltiot voivat nimittäin kieltäytyä – kuten unionin tuomioistuin jo on todennut – panemasta tällaista pidätysmääräystä täytäntöön vain puitepäätöksen 3 artiklassa säädetyissä ehdottomien kieltäytymisperusteiden tapauksissa ja sen 4 ja 4 a artiklassa luetelluissa harkinnanvaraisten kieltäytymisperusteiden tapauksissa (ks. vastaavasti asia C-388/08 PPU, Leymann ja Pustovarov, tuomio 1.12.2008, Kok., s. I-8983, 51 kohta ja asia C-261/09, Mantello, tuomio 16.11.2010, Kok., s. I-11477, 37 kohta). Lisäksi täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi asettaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle vain puitepäätöksen 5 artiklassa määritellyt edellytykset.
- 37 Puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan mukaan puolustautumisoikeuksien loukkaus oikeudenkäynnissä, joka on johtanut rikostuomioon vastaajan poissa ollessa, voi kyllä tietyin edellytyksin olla peruste kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten.
- 38 Sitä vastoin se, että eurooppalainen pidätysmääräys olisi annettu syytetoimenpiteitä varten ilman, että pidätysmääräyksen antaneet oikeusviranomaiset ovat kuulleet etsittyä henkilöä, ei kuulu tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteisiin, sellaisina kuin niistä säädetään puitepäätöksen 2002/584 säännöksissä.
- 39 Toisin kuin Radu väittää, perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan noudattaminen ei edellytä sitä, että jäsenvaltion oikeusviranomainen voi kieltäytyä syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, etteivät pidätysmääräyksen antaneet oikeusviranomaiset ole kuulleet etsittyä henkilöä ennen pidätysmääräyksen antamista.
- 40 On todettava, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneiden oikeusviranomaisten velvollisuus kuulla etsittyä henkilöä ennen tällaisen pidätysmääräyksen antamista olisi väistämättä esteenä itse luovuttamisjärjestelmälle, josta puitepäätöksessä 2002/584 säädetään, ja siis vapauteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumiseksi, koska tällaisella pidätysmääräyksellä on muun muassa asianomaisen henkilön pakenemisen estämiseksi oltava tietty yllätysvaikutus.
- 41 Unionin lainsäätäjä on joka tapauksessa varmistanut sen, että oikeutta tulla kuulluksi pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa kunnioitetaan, siten, ettei eurooppalaisen pidätysmääräysjärjestelmän tehokkuus vaarannu.
- 42 Niinpä puitepäätöksen 2002/584 8 ja 15 artiklasta ilmenee, että täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on kohdistettava eurooppalaiseen pidätysmääräykseen tiettyä valvontaa ennen kuin se päättää etsityn henkilön luovuttamisesta syytetoimenpiteitä varten. Lisäksi puitepäätöksen 13 artiklassa säädetään, että etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa suostuessaan luovuttamiseensa ja mahdollisesti luopuessaan vetoamisesta spesialiteettiperiaatteeseen. Lisäksi etsityllä henkilöllä on puitepäätöksen 2002/584 14 ja 19 artiklan nojalla silloin, kun hän ei suostu

luovuttamiseensa ja hänestä on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten, oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta edellytyksin, jotka on määritettävä pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen ja sen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen keskinäisellä sopimuksella.

- 43 Neljään ensimmäiseen ja kuudenteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että puitepäätöstä 2002/584 on tulkittava siten, etteivät täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voi kieltäytyä syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, ettei etsittyä henkilöä ole kuultu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ennen pidätysmääräyksen antamista.

Oikeudenkäyntikulut

- 44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehtyä neuvoston puitepäätöstä 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, on tulkittava siten, etteivät täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voi kieltäytyä syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, ettei etsittyä henkilöä ole kuultu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ennen pidätysmääräyksen antamista.

Allekirjoitukset